Hukuk Bölümü 2010/152 E., 2010/230 K.

"İçtihat Metni"

Davacı : H. D.

Vekili : Av. V. G. D.

Davalı : Niğde Valiliği

O L A Y : Niğde Trafik Tescil ve Denetleme Şube Müdürlüğü'nün 01.10.2007 gün ve A-888012 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu idari para cezası tutanağı ile, 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nun 26. maddesinin (a) bendi gereğince para cezası verilmiştir.

Davacı vekili, para cezasının kaldırılması istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

AKSARAY İDARE MAHKEMESİ: 28.03.2008 gün, E: 2008/58, K: 2008/672 sayı ile, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun, "Genel Kanun Niteliği" başlıklı 3. maddesinde "Bu Kanunun; a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde, b) Diğer genel hükümleri, idari para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında, uygulanır." Hükmüne, aynı Kanun'un, "Başvuru Yolu" başlıklı 27. maddesinde, "İdari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbes gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir." hükmünün yer aldığı; öte yandan 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nun, "Para Cezalarına İtiraz ve Suçlarda Tekerrür" başlıklı 30. maddesi, "Para cezalarına karşı tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içerisinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir. Bu Kanunda belirtilen suçların işlendiği tarihten itibaren bir yıl içinde aynı nitelikte üç defa suç işlediği tespit edilen gerçek ve tüzel kişilere, işlediği suçların cezalarının toplamının on katı para cezası verilir ve taşıt şoförünün yurt içi taşımalarda ticari araç kullanım belgesi, yurt dışı taşımalarda da uluslararası sürücü sertifikası bir yıl süreyle askıya alınır." hükmünün 08.02.2008 gün ve 26781 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren, 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun, 520. maddesi ile, "Bu Kanunda belirtilen idari para cezasını gerektiren fiillerin işlendiği tarihten itibaren bir yıl içinde aynı nitelikteki fiili üç defa işlediği tespit edilen gerçek ve tüzel kişilere, işlediği fiillerin cezalarının toplamının on katı idari para cezası verilir ve taşıt şoförünün yurt içi ve yurt dışı taşımalarda sürücü mesleki yeterlilik belgesi ile varsa uluslararası sürücü sertifikası bir yıl süreyle askıya alınır." şeklinde değiştirildiği; dava dosyasının incelenmesinden, Davacının yetki belgesi bulunmadan taşıma yaptığından bahisle Niğde ili Trafik Tescil ve Denetleme Şube Müdürlüğü tarafından 4925 sayılı Kanun'un 26. maddesinin A-1 bendi uyarınca 5.000.- YTL idari para cezasıyla cezalandırılması üzerine söz konusu para cezasının iptali istemiyle görülmekte olan iş bu davanın açıldığının anlaşıldığı; yukarıda yer alan hükümlerin birlikte incelenmesi sonucunda, özel kanunlarda açıkça belirtilmediği sürece idari para cezalarının görüm ve çözüm yerinin adli yargı olduğu, bir başka deyişle özel kanunda idari para cezalarına karşı görevli mahkemelerin idari yargı olduğunun belirtilmesi durumda bu davaların idari yargı merciince incelenebileceği; idare mahkemelerince görev hususunun yargılamanın her safhasında dikkate alınması gerektiği ve görev konusunun kamu düzeninden olması nedeniyle davanın açıldığı tarihte idare mahkemesinin görevine giren bir konunun daha sonraki mevzuat değişikliği ile adli yargının görevine verilmesi durumunda idare mahkemelerince davanın görev yönünden ret edilmesi gerektiğinin açık olduğu; öte yandan 4925 sayılı Kanun'un ilk halinde yer alan idari para cezalarına karşı idare mahkemelerine başvurulabileceğine ilişkin hükmün, 5728 sayılı Kanun'un 520. maddesi ile değiştirildiği ve 4925 sayılı Kanun kapsamında yer alan idari para cezalarına karşı idari yargı merciine başvurulabileceğine ilişkin hükmün 4925 sayılı Kanun'un 30. maddesinden çıkarıldığı ve bu haliyle 4925 sayılı Kanun kapsamında verilen para cezalarına genel Kanun niteliğinde olan 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun ilgili hükümlerinin uygulanmasının gerektiği; bu durumda 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu uyarınca kesilen para cezalarının görüm ve çözüm yerinin 5326 sayılı Kanun'un 3. ve 27. maddeleri uyarınca sulh ceza mahkemesinin görevine girdiği sonucuna ulaşıldığı gerekçesiyle; davanın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Yasasının 15/1-a. maddesi hükmü uyarınca görev yönünden reddine karar vermiş, bu karar itiraz edilmeksizin kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, söz konusu idari para cezasına karşı adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

NİĞDE SULH CEZA MAHKEMESİ:28.05.2008 gün ve 2008/486 Müt. sayı ile; özel kanunlarda açıkça belirtilmediği sürece idari para cezalarının görüm ve çözüm yerinin idari yargı olduğu, bir başka deyişle özel kanunlarda idari para cezalarına karşı görevli mahkemeleri adli yargı olduğunun belirtilmesi durumunda bu davaların adli yargı merciince incelenebileceği, adli mahkemelerce görev hususunun yargılamanın her safhasında dikkate alınacağının kanun gereği olduğu; 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunun ilk halinde yer alan idari para cezalarına karşı idare mahkemelerine başvurulabileceğine ilişkin hükmün, 5728 sayılı yasanın 520. maddesi ile değiştirilmiş ise de, aynı yasanın 519. maddesi ile 4925 sayılı yasanın 27. maddesinin " bu kanunda yazılı idari yaptırımlara mahalli mülki amir karar vermeye yetkilidir" şeklinde değiştirildiği; idarenin tüm eylem ve işlemlerinin yargı denetimine tabi olduğu gibi idari para cezalarına ilişkin kararlara karşı da idare mahkemesine başvurulması gerektiği, kanunda açıkça adli yargının (Sulh Ceza Mahkemesinin) görevli olduğunun belirtilmemesi halinde özel kanunlara ilişkin işlemlere karşı adli yargıya müracaat edilemeyeceği ve ayrıca 5326 sayılı yasada hangi eylem ve işlemlerin Sulh Ceza Mahkemesinin yetki ve görev alanına girdiği açıkça belirtildiğinden, bu yasada belirtilmeyen eylem ve işlemlerin Sulh Ceza Mahkemesinin görev alanına girmediği, görevin kamu düzenine ilişkin olması nedeni ile itiraz edenin itirazına konu işleme karşı idare mahkemesinde dava açılmasının icap ettiği gerekçesiyle; Mahkemelerinin Görevsizliğine, Aksaray İdare Mahkemesinin Yetkili ve Görevli Olduğuna, Niğde Sulh Ceza Mahkemesi ve Aksaray İdare Mahkemesi arasındaki görev uyuşmazlığın giderilmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine karar vermiş; bu karar kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mahmut BİLGEN, Ramazan TUNÇ, Sıddık YILDIZ, Ayper GÖKTUNA, Muhittin KARATOPRAK ve Sedat ÇELENLİOĞLU'nun katılımlarıyla yapılan 01.11.2010 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre;

Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu

davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği...

..." açıkça belirtilmiştir. Bu durum göz önüne alındığında, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesindeki "Adli, idari, askeri yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler" hükmüne göre, adli yargı yeri, davaya bakma görevinin daha önce görevsizlik kararı veren idari yargı yerine ait olduğunu belirten gerekçeli bir karar ile doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurma olanağına sahiptir. Şu kadar ki, başvuru kararının, görev konusunda Uyuşmazlık Mahkemesi'nce karar verilmesine değin işin incelenmesinin ertelenmesi hususunu da ihtiva etmesi gerekir.

Yasakoyucu, 14. maddeye göre hukuk alanında olumsuz görev uyuşmazlığı doğması halinde her iki yargı merciince işten el çekilmiş olduğundan başvurma iradesini davanın taraflarına bırakmış iken, bu yönteme nazaran daha kısa zamanda çözüme ulaşılmasını amaçladığı 19. madde ile, daha önce görevsizlik kararı veren yargı merciinden sonra davayı inceleyen yargı merciine, işten el çekmeden doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurma olanağını tanımıştır.

Olayda, adli yargı yerince, görev uyuşmazlığının çözümü için dosyanın re'sen Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği anlaşılmıştır.

Bu haliyle, her ne kadar 2247 sayılı Yasa'da öngörülen yönteme uymamakta ise de, davanın taraflarınca başvuruda bulunulmadığı gözetilerek, Niğde Sulh Ceza Mahkemesi'nce re'sen yapılan başvurunun 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi kapsamında olduğunun kabulü ile Uyuşmazlık Mahkemesi'nin önüne gelmiş bulunan görev uyuşmazlığının çözüme kavuşturulması, gerek dava ekonomisine gerekse Uyuşmazlık Mahkemesi'nin kuruluş amacına uygun olacağından; ayrıca adı geçen Mahkemece idari yargının görevsizlik kararına ilişkin dava dosyası temin edilmeden gönderilmiş ise de; Başkanlıkça, idari yargı kararının kesinleşme durumunu gösteren onaylı örneği de ilgili Mahkemesinden getirtilmiş olup, adli ve idari yargı yerleri arasında oluşan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ: Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Dr. İlknur ALTUNTAŞ ile Danıştay Savcısı Mehmet AKKAYA'nın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ :

Dava, 4925 sayılı Kanun'un 26. maddesine göre verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nun 26. maddesinde, idari para cezaları düzenlenmiş; 30. maddesinde, para cezalarına karşı tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içerisinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebileceği, itiraz üzerine verilen kararların kesin olduğu öngörülmüşken, bu madde, önce 23.1.2008 gün ve 5728 sayılı Kanun'un 520. maddesiyle, "Bu Kanunda belirtilen idarî para cezasını gerektiren fiillerin işlendiği tarihten itibaren bir yıl içinde aynı nitelikteki fiili üç defa işlediği tespit edilen gerçek ve tüzel kişilere, işlediği fiillerin cezalarının toplamının on katı idarî para cezası verilir ve taşıt şoförünün yurt içi ve yurt dışı taşımalarda sürücü mesleki yeterlilik belgesi ile varsa uluslararası sürücü sertifikası bir yıl süreyle askıya alınır" şeklinde değiştirilmiş; daha sonra 25.6.2009 gün ve 5917 sayılı Kanun'un 47. maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır. 5917 sayılı Kanun hükümleri 10.7.2009 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nda bu haliyle idari para cezasına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

Öte yandan; 30.3.2005 gün ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 6.12.2006 gün ve 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesiyle değiştirilen 3. maddesinde, " (1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır"; Kanunun "Başvuru yolu" başlıklı 27. maddesinin 1. fıkrasında ise, "İdari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir" düzenlemeleri yer almıştır.

Bu düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının, 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nda da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna

varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Sulh Ceza Mahkemesinin 19. madde kapsamında kabul edilen başvurusunun reddi gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Niğde Sulh Ceza Mahkemesi'nin 19. madde kapsamında kabul edilen BAŞVURUSUNUN REDDİNE, ayrıca aynı Mahkeme'nin 28.05.2008 gün ve 2008/486 Müt. sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 01.11.2010 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.